

سرمایه‌گذار در رویه‌ی داوری بین‌المللی

تألیف
دکتر بهنام انصافی آذر

با دیباچه
دکتر محسن محرجی

مؤسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی

تهران - ۱۳۹۶

انصاف، آذر، بهنام، ۱۳۶۳ -

سرمایه‌گذار در رویه‌ی دلوری بین‌المللی / تالیف بهنام انصافی آذر؛ با دیباچه محسن محبی

تهران: موسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهر دانش، ۱۳۹۶.

٥٤١٠

9VA-6.-A.F.-92-V

فيا

Behnam Ensafi Azar. The conception of investor in the international : م.ع. به انگلیس

arbitration Precedent

اس سرمایہ گذاری خارجی (حقوق بین الملل)

(Investments, Foreign (International law:

سرمایه گذاری خارجی

Investments, Foreign:

سرمایه‌گذاری خارجی — ایران

Investments, Foreign -- 1990:

اورى بينى حلى تجارى

International commercial arbitration:

محکمہ اعلیٰ تعلیم، لاہور، ۱۳۰۰ء

۱۳۹۶ س ۴ ص ۸۲۸

3461-92

FFA-64:

با مراجعه به فروشگاه اینترنتی شهردانش؛ می‌توان خرید آنلاین و تخفیف ویژه برخوردار شوید

www.shahruhanesh.com

سرمایه‌گذار در رویه‌ی داوری بین‌المللی

دکتر بهنام انصافی آذر

: مؤسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهردانش

اول :

۱۳۹۶:

۳۰۰ :

97A-70-102-92-V:

۳۰,۰۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ است.

تہران - خیابان کریم خان زند - خیابان سنائی - خیابان نهم - خیابان گیلان - پلاک ۵

کد پستی ۱۵۸۵۷۴۳۱۱۱ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵/۴۵۳۹ تلفن: ۸۸۱۱۵۸۱ شماره: ۸۸۱۱۵۸۰

Website: <http://www.sdil.ac.ir> Email: publication@sdil.ac.ir

سخن ناشر

توسعه ادبیات حقوقی در هر کشور، نقش مهمی در پیشرفت نظام حقوقی آن کشور ایفا می‌نماید. از یشمندان و پژوهشگران دنیای بیکران حقوق، که شیفته نظم‌اند و سرباز عدالت، آموزه‌های علم و تجربیات عملی خویش را به جامعه حقوقی عرضه می‌دارند تا بتوانند در تثبیت و تنویر علم اجتماعی و استقرار عدالت و اصلاح و پیشرفت کشور سهیم گردند.

قانونگذار فهیم و آگاه، هرگاه در مقام تهیه پیش‌نویس و مهیا شدن جهت وضع قانون، خود را بی‌نیاز از ادبیات و دکترین حقوقی کشور و مشورت با خبرگان نخواهد یافت، و هیچگاه مصوبات قبلی خویش را دایمی و مصون از نقد و اصلاح قلمداد نخواهد نمود. قضات متخصص و عدالت‌پیشه نیز نقد علمی و منصفانه آرای خود را مایه تکامل و پیشرفت می‌دانند.

دانشکده‌های حقوق که به مأموریت خطیر تربیت قضات، وکلا، مشاوران حقوقی، سردفتران، پژوهشگران، و اساتید حقوق و فقه همت می‌کنند علاوه‌بر اینکه از آموزه‌های علمی و قضایی کشور بسیار بهره می‌برند متقابلاً رساله‌های مهم در غنی‌سازی ادبیات و دکترین حقوقی کشور برعهده دارند.

کشور ایران به ویژه در دو دهه اخیر پیشرفت قابل توجهی در توسعه علمی ادبیات حقوقی کشور را شاهد بوده است. تعداد کتب و نشریات حقوقی منتشره در کشور طی بیست سال اخیر، به نسبت گذشته به مراتب افزایش یافته است. این دستاورد را باید به فال نیک گرفت و امیدوار بود که این پیشرفت کمی به همین میزان با توسعه‌ای کیفی در بارور شدن دکترین حقوقی مورد نیاز کشور همراه باشد و با احترام به حقوق مالکیت فکری دیگران انتشار یابد.

انتشارات مؤسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهردانش که همواره سعی داشته است علاوه بر انتشار آثار حاصل از تحقیقات پژوهشکده حقوق، به صورتی هدفمند و با ارزیابی علمی به گزینش و چاپ و انتشار کتابهای حقوقی در حوزه‌ها و موضوعات مورد نیاز جامعه حقوقی کشور مبادرت ورزد، زحمات جناب آقای دکتر بهنام انصافی آذر در تألیف کتاب «سرمایه‌گذار در رویه‌ی داوری بین‌المللی» را ارج نهاده، امیدوار است این کتاب مورد استقبال جامعه حقوقی کشور و مورد استفاده متولیان امر قرار گیرد.

وحید اشتیاق

www.ketab.ir

فهرست تفصیلی مطالب

۱۳.....	دیباچه استاد دکتر محسن محبی.....
۱۹.....	آغاز سخن.....
۲۷.....	فصل اول: سرده‌گذار در حقوق سرمایه‌گذاری بین‌الملل.....
۲۸.....	۱-۱) نقش حقوق بین‌الملل در تدوین مفهوم سرمایه‌گذار.....
۳۲.....	۱-۱-۱) سرمایه‌گذار از منظر معیار عرفی حقوق بین‌الملل.....
۵۳.....	۱-۱-۲) سرمایه‌گذار در حقوق معاهدات سرمایه‌گذاری بین‌المللی.....
۶۶.....	۱-۲-۱-۱) سرمایه‌گذار در معاهدات سرمایه‌گذاری.....
۷۲.....	۱-۲-۱-۲) سرمایه‌گذار در معاهدات چندجانبه سرمایه‌گذاری.....
۷۹.....	۲-۱) معیارهای شناسایی اشخاص حقیقی به عنوان سرمایه‌گذار.....
۸۳.....	۱-۲-۱) معیار تابعیت.....
۹۳.....	۱-۲-۱-۱) تابعیت مضاعف.....
۱۳۵.....	۱-۲-۱-۲) پیوسته بودن تابعیت.....
۱۴۵.....	۱-۲-۱-۳) توافق بر تابعیت.....
۱۴۸.....	۲-۲-۱) معیار اقامت.....
۱۴۹.....	۱-۲-۲-۱) وضعیت حقوقی بیگانگان.....
۱۵۳.....	۲-۲-۲-۱) استفاده از معیار اقامت دائم در معاهدات سرمایه‌گذاری.....
۱۵۸.....	۳-۲-۲-۱) استفاده از معیار ترکیبی تابعیت و اقامت در معاهدات سرمایه‌گذاری.....
۱۵۹.....	۳-۱) معیارهای شناسایی اشخاص حقوقی به عنوان سرمایه‌گذار.....
۱۶۵.....	۱-۳-۱) معیار ثبت و تشکیل.....

۱۷۵..... ۲-۳-۱) معیار مرکز اصلی

۱۷۹..... ۳-۳-۱) معیار کنترل

فصل دوم: آثار شناسایی اشخاص به عنوان سرمایه‌گذار و چالش‌های فراروی

۱۹۵.....

۱۹۶..... ۱-۲) اهمیت شناسایی به عنوان سرمایه‌گذار

۱۹۶..... ۱-۱-۲) دسترسی به مراجع داوری بین‌المللی

۲۲۷..... ۲-۱-۲) قرار گرفتن تحت شمول استانداردهای رفتاری

۲۶۲..... ۱-۱-۱) بهره‌مندی از سایر مزایا و تضمین‌های مربوط به انتقال سرمایه

۲۶۳..... ۲-۳-۱-۲) سبب الکت و ملی کردن

۲۷۴..... ۲-۱-۲) گذار به انتقال سرمایه خارجی توسط سرمایه‌گذار

۲۸۳..... ۲-۲) امکان یا امتناع شناسایی برخی از کنشگران اقتصادی به عنوان سرمایه‌گذار

۲۸۳.....

۲۸۳..... ۱-۲-۲) شرکت‌های دولتی

۲۹۷..... ۲-۲-۲) دارندگان اوراق بهادار

۲۹۷..... ۱-۲-۲-۲) سهامداران

۳۱۵..... ۲-۲-۲-۲) دارندگان سایر اوراق بهادار

۳۳۶..... ۳-۲) چالش‌های نوین در رابطه حقوقی بین سرمایه‌گذار و دولت میزبان

۳۳۷..... ۱-۳-۲) خرید معاهده و شرط انکار منافع

۳۵۸..... ۲-۳-۲) رسیدگی موازی به اختلافات سرمایه‌گذار و دولت میزبان

دیباچه

استاد دکتر محسن محبی

در مورد سرمایه‌گذاری غیرداخلی چند اصطلاح به کار می‌رود که کژتابی دارد و همین کژتابی، گاه، کج‌فهمی به دنبال می‌آورد.

یکی «حقوق سرمایه‌گذاری خارجی» که ناظر است به اصول و قواعد مربوط به سرمایه‌گذاری شرکت‌ها، در خارج از کشور، و محتوای آن عبارت است از رژیم حقوقی حاکم بر سرمایه‌گذاران خارجی در داخل، مانند مقررات قانون تشویق و حمایت از سرمایه‌گذار خارجی، مقررات ارزی مربوط به خروج سود حاصل از سرمایه‌گذاری به خارج، مقررات مالیاتی، قانون کار، مسیط زبیت و امثال اینها که سرمایه‌گذار خارجی باید رعایت کند.

دوم «حقوق بین‌الملل سرمایه‌گذاری» که گاه مسامحتاً «حقوق سرمایه‌گذاری بین‌المللی» نیز گفته می‌شود که البته تعبیر درستی نیست زیرا سرمایه‌گذاری در عرصه بین‌المللی صورت نمی‌گیرد بلکه از نظر حقوقی، ذیل رژیم حقوقی داخلی یک کشور انجام می‌شود. منظور از این تعبیر آن قسمت از اصول و قواعد سرمایه‌گذاری است که ناظر است به تنظیم روابط دولت‌ها در زمینه حمایت از سرمایه‌گذاری، و به ویژه حمایت از سرمایه‌گذاران خارجی، مانند مقررات معاهدات دوجانبه یا چندجانبه، یا آنچه از عرف بین‌المللی به دست می‌آید. رژیم حقوق بین‌الملل سرمایه‌گذاری در این معنی، هم شامل مرحله ایجاد حق (قانون داخلی - قرارداد سرمایه‌گذاری - موافقتنامه تشویق و حمایت از سرمایه‌گذاری) است و هم شامل مرحله استیفای حق یا اجرای حق (حل و فصل اختلاف - رویه داوری بین‌المللی).

سوم «حقوق فراملی سرمایه‌گذاری» یا «حقوق سرمایه‌گذاری فراملی» که منظور سرمایه‌گذاری‌هایی است که در سطح فراملی یا غیرداخلی انجام می‌شود و گاه منظور حقوق فراملی است که حاکم بر سرمایه‌گذاری غیرداخلی است. دشواری این اصطلاح در

مفهوم «حقوق فراملی» است که علی‌رغم تداول و کاربرد آن در متون حقوقی، عده‌ای از نویسندگان در وجود آن تردید کرده‌اند.

اینکه کدام لفظ و کدام اصطلاح درست‌تر است، بسته به این است که کدام مفهوم مورد نظر باشد. اما به نظر می‌رسد اصطلاح «حقوق سرمایه‌گذاری خارجی» کژتابی کمتری دارد و به مفهوم مورد نظر از این مقوله نزدیک‌تر است. زیرا تا جایی که به سرمایه‌گذار مربوط می‌شود ناظر به فعالیت اقتصادی و مالی است که در خارج از قلمرو و محل فعالیت خود انجام می‌دهد، و تا جایی که به سرمایه‌پذیر مربوط می‌شود، ناظر به فعالیت اقتصادی و مالی یک شخص خارجی است که در قلمرو او انجام می‌پذیرد. اما صرف‌نظر از این گفتگوی واژگانی، و صرف‌نظر از اینکه کدام اصطلاح پسندیده و گزیده شود، کانون و محور اصلی همه آنها یکی است: «سرمایه‌گذاری و سرمایه‌گذار خارجی».

باری، سخن گفتن از «سرمایه‌گذاری» بدون تعیین و تعریف فاعل آن یعنی «سرمایه‌گذار» بی‌معنی است. به این ترتیب برای ورود به مباحث سرمایه‌گذاری خارجی، ناگزیر ابتدا باید تعریف سرمایه‌گذاری و سرمایه‌گذار معلوم شود. اما این کار خصوصاً ترسیم حد و مرز آن دشوار است. این دشواری ناشی از تعدد و تنوع مؤلفه‌ها و روش‌های سرمایه‌گذاری مستقیم و غیرمستقیم از یکسو، و تنوع شخص سرمایه‌گذار حقیقی و حقوقی خصوصاً از حیث تابعیت، از سوی دیگر است.

واقع امر آن است که شیوه‌های سرمایه‌گذاری، مصادیق سرمایه‌گذار به دلیل طبیعت کار، مرتب در حال تحول است. در روزگار نخستین از قرن ۱۸ به بعد، منظور از سرمایه‌گذاری در ساده‌ترین شکل این بود که یک خارجی (شخص حقیقی یا حقوقی) مبالغی پول یا مال و تجهیزات و خدمات فنی را از خارج وارد کشور نماید و به کمک آن، منابع طبیعی و معادن زیرزمینی را (عمدتاً نفت) کشف و استخراج نماید و عواید آن را بر اساس قراردادی که با دولت میزبان دارد، تقسیم نماید. در آن دوران، متداول‌ترین شکل حقوقی برای تعریف و تنظیم روابط طرفین این سرمایه‌گذاری، رژیم «امتیاز» یا «اقطاع» بود که اغلب با نفوذ سیاسی همراه می‌شده است. اما امروزه، این روش چندان متداول نیست و شکل‌های دیگر سرمایه‌گذاری (مستقیم، غیرمستقیم) وجود دارد و متناسب با امکانات بازار اقتصادی و مالی و نیز برحسب نیازهای کشورهای سرمایه‌پذیر و شرکت خارجی سرمایه‌گذار، متحول می‌شود. نمونه‌ای از این پویایی در محتوا و در

شکل سرمایه‌گذاری را می‌توان در کشور خودمیان مشاهده کرد. رژیم حقوقی سرمایه‌گذاری خارجی در ایران از امتیاز، قرارداد کنسرسیوم، قراردادهای پیمانکاری، بیع متقابل (نسل اول تا چهارم) و اخیراً قراردادهای ایرانی نفتی (IPC) و نیز انواع قراردادهای BOT در پروژه‌های نیرو و امثال آن و حتی سهام، متحول و متغیر بوده است. این روند تحول متوقف نخواهد شد و بی‌گمان در سال‌های آینده شکل‌های جدیدتری نیز رخ خواهد نمود.

باری، برای تعریف سرمایه‌گذاری و سرمایه‌گذار باید هم به حقوق داخلی مراجعه کرد و هم به حقوق بین‌الملل. جستجوی این مفاهیم در حقوق داخلی، دشوار نیست زیرا مبانی نظام حقوق داخلی محدود است و اغلب ثابت، اما در حقوق بین‌الملل، برای تعریف سرمایه‌گذاری و سرمایه‌گذار خارجی بیش از هر چیز باید به کنوانسیون واشنگتن (۱۹۶۵) در مورد ایکسیدر نیز به معاهدات دوجانبه یا چندجانبه تشویق و حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی و سرمایه‌دار رویه داوری که در دعاوی سرمایه‌گذاری خارجی تولید شده و می‌شود، مراجعه کرد.

کنوانسیون واشنگتن (۱۹۶۵) در مورد ایکسیدر رازه سرمایه‌گذاری و سرمایه‌گذار را تعریف نکرده است. در مذاکرات مقدماتی کنوانسیون بعضی کشورها تلاش زیادی کردند که این واژگان تعریف شوند و پیشنهادات زیادی ارائه شد ولی هیچ‌کدام مورد قبول قرار نگرفت. گذر زمان نشان داده که عدم تعریف این دو اصطلاح در کنوانسیون، کار درستی بوده است، زیرا مفهوم و قلمرو این دو واژه و به تبعیت از نیازهای اقتصادی و پولی و مالی و ابزارهای مالی جدید، دچار تحول شده و تغییر کرده است. با جایی که به معاهدات دوجانبه یا چندجانبه تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی مربوط می‌شود، این معاهدات محصول قدرت چانه‌زنی دولت‌های طرف معاهده هستند و تعریف سرمایه‌گذاری و سرمایه‌گذار در آنها تابع همین قدرت چانه‌زنی و خصوصاً تابع نیازهای عملی طرفین در سرمایه‌گذاری است. به عنوان مثال، در قریب ۶۰ معاهده دوجانبه تشویق و حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی که ایران طرف آن بوده، تعریف سرمایه‌گذاری یکسان نیست، و برحسب اینکه طرف دیگر کدام کشور بوده، متفاوت است.

اما تا جایی که به رویه داوری مربوط می‌شود، مراجع داوری در دعاوی سرمایه‌گذاری، در مقام تعریف «سرمایه‌گذاری و سرمایه‌گذار»، نه تنها به مفاد قرارداد

سرمایه‌گذاری و معاهده دو جانبه مربوط توجه می‌کنند، بلکه به سایر منابع حقوق بین‌الملل از قبیل عرف نیز استناد و مراجعه می‌نمایند. در میان این مراجع داوری، مرکز حل و فصل اختلافات سرمایه‌گذاری بین دولت‌ها و اتباع سایر دولت‌ها (ایکسید) نقش منحصر به فرد و تأثیرگذاری داشته و دارد.

مهم‌ترین آرای که در این زمینه وجود دارد یکی رأی صادر در پرونده فدکس علیه ونزوئلا (۱۹۹۷) است و دیگری رأی پرونده سالینی علیه مراکش (۲۰۰۱). در پرونده «فدکس علیه ونزوئلا»، دیوان در پی پاسخ به این سؤال بود که آیا سرمایه‌گذاری غیرمستقیم، مطابق بند ۱ ماده ۲۵ کنوانسیون، در قلمرو صلاحیت کنوانسیون قرار می‌گیرد. خیر؟ در این پرونده، شرکت «فدکس» تعدادی سفته را که توسط ونزوئلا صادر شده بود از یک شرکت ونزوئلایی خریداری کرده بود و پرداخت نشده بود، از دولت ونزوئلا مطالبه داشت. خردم با این استدلال که خرید سفته سرمایه‌گذاری مستقیم به شمار نمی‌رود، به صلاحیت ایکسید اعتراض کرد. اما دیوان با توجه به رأی صادرشده در پرونده «هالیدی اینز علیه آمریکا» (۱۹۷۲)، اعلام کرد که این کار (صدور سفته) شبیه قرض دادن است و سرمایه‌گذار، به همان می‌رود. به علاوه، دیوان بر این مطلب نیز به طور ضمنی صحه گذاشت که صلاحیت ایکسید در سرمایه‌گذاری غیرمستقیم، هم امتداد دارد، به شرطی که اختلاف مستقیماً ناشی از چنین معاملاتی باشد.

دیوان داوری در پرونده فدکس تحلیل عملی از روابط حقوقی طرفین ارائه نموده و توضیح داده که برای احراز سرمایه‌گذاری، دیوان باید موضوع ۱۰ در سه مرحله بررسی نماید: مرحله اول، به موجب ماده ۲۵ کنوانسیون ایکسید، مرحله دوم بر اساس قواعد ناشی از معاهده دوجانبه حاکم و نهایتاً در مرحله سوم بر این اساس که سرمایه‌گذاری خارجی از یک «معامله تجارتي عادی» متفاوت است. در این پرونده، دیوان داوری نهایتاً گفت: «مشخصات و شروط اساسی سرمایه‌گذاری این است که مستلزم یک دوره زمانی مشخص، سود و برگشت منظم سرمایه، وجود ریسک و متضمن یک تعهد قابل توجه و پراهمیت برای توسعه کشور میزبان باشد».

نتیجه آنکه به اعتقاد دیوان داوری در پرونده فدکس، برای اینکه عملی، سرمایه‌گذاری تلقی شود، حداقل پنج معیار و خصیصه می‌بایست وجود داشته باشد:

۱- دوره زمانی خاص؛

۲- مداومت سود و درآمد؛

۳- پذیرش ریسک و خطر؛

۴- تعهد مالی قابل توجه؛

۵- کمک به توسعه دولت میزبان.

در پرونده «سالیانی علیه مراکش» (۲۰۰۱) موضوع اختلاف، قرارداد جاده‌سازی بین شرکت ایتالیایی سالیانی و دولت مراکش بود. سؤالی که در ابتدای امر دیوان با آن مواجه بود این بود که آیا این قرارداد مطابق کنوانسیون ایکسید و معاهده دوجانبه سرمایه‌گذاری ایتالیا - مراکش، یک سرمایه‌گذاری محسوب می‌شود یا خیر. دیوان داوری در نهایت با استناد به دکترین حقوقی و احکام قبلی دیوان‌های ایکسید خصوصاً پرونده «فدکس علیه ونزوئلا» چهار معیار برای تشخیص سرمایه‌گذاری معرفی کرد:

۱- فعالیت مورد نظر در د مالی داشته باشد؛

۲- پروژه در یک دوره مالی معین انجام شود؛

۳- سرمایه‌گذار در ریسک و خطر (سود و زیان) فعالیت اقتصادی شریک باشد؛

۴- فعالیت مذکور برای توسعه اقتصادی دولت میزبان مفید باشد.

بعد از صدور رأی «فدکس علیه ونزوئلا» و خصوصاً بعد از صدور رأی در پرونده «سالیانی»، این معیارها شهرت بسزایی یافت و توسط دیوان‌های داوری بسیاری مورد تبعیت قرار گرفت به گونه‌ای که در حال حاضر اعمال این معیارها، طبق تحلیل صورت گرفته در پرونده سالیانی اعمال می‌شود.

علی‌رغم این اقبال عمومی نسبت به رأی صادره در پرونده «فدکس» و پرونده «سالیانی»، برخی از دیوان‌های داوری این معیارها را ناکافی و باطل و ناسمجیح تلقی کرده‌اند. مثلاً در پرونده «بیاواتر گاف علیه تانزانیا» (۲۰۰۸) دیوان داوری اعلام نمود: «به عقیده دیوان، هیچ مبنایی برای اعمال معیارهای مضیق سالیانی در هر پرونده‌ای وجود ندارد. این معیارها به مثابه یک قانون ثابت و الزام‌آور نیستند. اثری از آنها در کنوانسیون ایکسید به چشم نمی‌خورد. بلکه برعکس، از کارهای مقدماتی کنوانسیون معلوم است که تلاش‌های چندی برای تعریف از سرمایه‌گذاری در کنوانسیون صورت گرفت ولی در نهایت موفق نشد و تعمداً با این دورنما که دولت‌ها متعاقباً درباره آن توافق خواهند کرد، بدون تعریف رها شد. از آنجا که کنوانسیون، معنی صریح و عینی از

سرمایه‌گذاری ندارد، محل تردید است که دیوان‌های داوری بتوانند تعریفی را تحمیل کنند که بر تمامی پرونده‌ها و بر کلیه اهداف قابل اعمال باشد.

همین مقدار که از رویه داوری نقل کردیم نشان می‌دهد که تعریف و تبیین دو واژه سرمایه‌گذاری و سرمایه‌گذار تا چه پایه مهم و اثرگذار است. نیز معلوم می‌شود که رویه داوری یکسید چه نقش منحصر به فردی در این زمینه دارد و موجب پویایی مفهوم «سرمایه‌گذاری و سرمایه‌گذار» در حقوق سرمایه‌گذاری خارجی یا حقوق بین‌الملل سرمایه‌گذاری شده است. تردیدی نیست که تعریف و تبیین مفهوم سرمایه‌گذاری و سرمایه‌گذار از حیث شمول یا عدم شمول حمایت‌ها و تضمین‌های موافقتنامه‌های دوجانبه تمویق و حمایت از سرمایه‌گذاری، نقش تعیین‌کننده را دارد. از حیث صلاحیت و شمول کرانه‌ی بین‌المللی نیز نهایت اهمیت را دارد. به عبارت دیگر، همان‌طور که اشاره شد هم در مرحله ایجاد حق و هم در مرحله اجرای حق، مؤثر و مهم است.

به هر حال، تعریف، تحدید، مفهوم سرمایه‌گذار، نهایت اهمیت را هم برای کشورهای سرمایه‌پذیر و هم برای شرکتهای خارجی سرمایه‌گذار دارد کما اینکه در پرونده ترکسل، اختلاف اصلی حول همین بود که آیا اقدامات شرکت ترکسل سرمایه‌گذاری هست یا نه که مرجع داوری به استناد آن موافقتنامه و رویه داوری بین‌المللی، آن را مشمول موافقتنامه مذکور ندانست و دعوای ترکسل رد شد.

کتاب حاضر به قلم آقای دکتر بهنام انصافی آذر عهده‌دار بین‌بحث‌ها است و الحق از عهده برآمده است. این کتاب ثمره تحقیقات و رساله دکترای نویسنده است که در طول سال‌ها فراهم آورده است. حقوق‌دانانی که پا به عرصه داوری، خصوصاً داوری بین‌المللی - می‌گذارند، به ناگزیر باید افق دید فراخ‌تری پیش رو بگیرند و به اعماق مباحث حقوقی سفر نمایند. این کتاب شاهد خوبی بر این سخن است.

آقای دکتر بهنام انصافی آذر در شمار حقوق‌دانان جوان و پژوهشگر است که آن افق، پیش‌روی او گشوده و آمادگی دست یازیدن به مباحث بنیادی حقوقی را از خود نشان داده است. برای ایشان آرزوی توفیق بیش از پیش و تندرستی و شادکامی دارم.